

21. JULI 2015.

BR. 399

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

EU METLA

*Informacije objavljene u ovom Biltenu ne treba tumačiti kao opredeljenje AERS prema temama kojima se bave
Selektovao i uredio Dušan Daković – dusan.dakovic@aers.rs*

Evropska komisija predstavila „letnji paket energetske predloga“

BRISEL - Evropska komisija (EK) predstavila je 15. jula „letnji paket“ predloga namenjen pružanju bolje usluge potrošačima energije, koji obuhvata redizajn evropskog elektroenergetskog tržišta, dopunu oznaka energetske efikasnosti aparata i reviziju EU Šeme trgovanja emisijama CO₂ (EU ETS). Iz EK je saopšteno da se radi o važnom koraku u pravcu implementacije strategije Energetske unije, sa posebnim akcentom na ispunjenje ciljeva klimatske politike i energetske efikasnosti. Najviše znatiželje i pažnje energetski intenzivne industrije, kao i „ekološkog lobija“ izazvale su izmene EU ETS uslova za trgovanje dozvolama za period 2020-2030. Iz Komisije navode da je ovo prvi korak u formiranju zakonodavnog okruženja sa ciljem smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte za najmanje 40% do 2030. „U tom cilju, industrijski sektori obuhvaćeni EU ETS šemom smanjiće svoje emisije gasova za 43% u poređenju sa 2005“, stoji u saopštenju EK. „Mere treba da ubrzaju smanjenje emisija CO₂ iz sektora proizvodnje električne energije, teške metalurgije, industrije papira i drugih grana. Njima će se dodati ETS dozvola smanjivati godišnje za 2,2% između 2021. i 2030. u poređenju sa smanjenjem od 1,74% u periodu 2013-2020.“, rekao je novinarima EU komesar za klimatsku politiku i energiju Miguel Arias Kanjete.

Prikaz reforme EU ETS šeme

BRISEL - Radi se o ključnom instrumentu koji ima za cilj dekarbonizaciju evropskih energetske sistema, a koji do sada nije bio dovoljno podsticajan da navede najveće zagađivače na investiranje u tehnologije koje ograničavaju emisije ugljen-dioksida (CO₂), kao i prelazak sa korišćenja „prljavijih“ fosilnih goriva poput uglja, na prirodni gas i obnovljive izvore. Prema tzv. „EU nisko-karbonskom hodogramu za 2050“ (EU low-carbon 2050 Roadmap), EU bi do tada trebalo da smanji emisije za 80% u odnosu na nivoe iz 1990. U oktobru prošle godine EU države članice su odredile među-cilj da do 2030. smanje emisije gasova staklene bašte (GHG) za 40%. Za to je potrebno usvajanje predložene revizije EU ETS šeme.

Prema predlogu reforme EU ETS sistema, 43 odsto svih dozvola za emisije dodeljivaće se besplatno, dok će 57 odsto biti deljeno putem aukcija. Ovi predlozi imaju za cilj da smanje emisije CO₂ iz pomenutih sektora za nekih 556 miliona tona tokom dekade do 2030.

Najvažnije promene EU ETS

1) Povećanje broja dozvola koje će se podvlačiti sa tržišta EU ETS na godišnjoj bazi: Predlog obuhvata smanjenje ukupnog broja dozvola na tržištu za 2,2% godišnje počev od 2021. (u odnosu na dosadašnji ritam od 1,74% godišnje), što treba da rezultira smanjenjem emisija CO₂ iz sektora obuhvaćenih ETS za nekih 556 miliona tona tokom dekade.

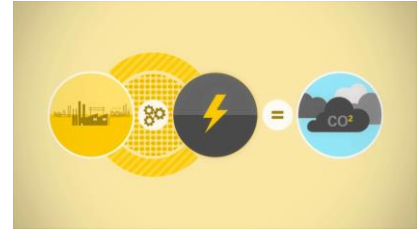
2) Izmene pravila kojima se „štite“ energetske intenzivne industrije od posledica ETS: Kako je predložila EK, manji broj sektora će dobiti besplatno EU ETS dozvole. Umesto 177 sektora koji sada primaju besplatno dozvole, od 2021. će to pravo zadržati svega nekih 50. Komisija još nije objavila listu sektora koji će dobiti 100% dozvola besplatno. Iz ovog izvršnog tela je najavljeno da će se to znati u 2019. godini, kada budu obrađeni podaci za period 2013-2017.

3) Novi „usmereniji“ sistem repera: Sve industrije biće podložne oštrijim merilima na osnovu kojih će čak i najuspešniji među njima biti suočeni sa većom cenom za emisije CO₂.

4) Nove šeme za podsticanje inovacija: 400 miliona dozvola biće odobreno za promovisanje obnovljive energije, razvoja sistema hvatanja i pohranjivanja CO₂ i za ugradnju nisko-karbonske tehnologije u energetske intenzivnim industrijama.

5) Novi „Modernizacioni fond“: Iz njega će se odobravati finansijske kompenzacije EU državama sa manjim prihodima za pokrivanje troškova tranzicije. Ukupno će 310 miliona dozvola biti raspodeljeno između 10 zemalja članica, pri čemu će Poljska dobiti gro udela od 43%.

Reforma ETS sada treba da prođe kroz proceduru dobijanja saglasnosti Evropskog parlamenta i država članica što će potrajati nekih 18 do 24 meseca.

Ko će biti na listi privilegovanih?

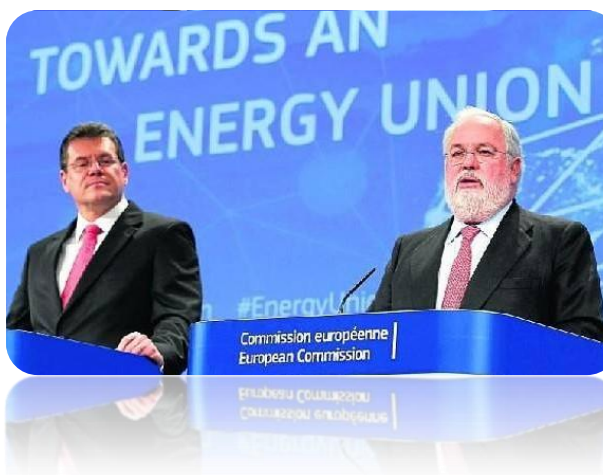
BRISEL - Prema novom sistemu, sektori za koje se smatra da su izloženi ispuštanju CO2 nastaviće da dobijaju veći broj dozvola od drugih, koji imaju mogućnost da ugrade te troškove u cene svojih proizvoda. Revidirana metodologija zasnovana je na dva kombinovana kriterijuma: intenzitetu emisija i intenzitetu trgovine. Sektori koji žele da budu na listi, moraće da prođu prag koji je odredila Komisija. Na osnovu uvida u dokumenta Komisije i komentare komesara za klimatsku politiku i energiju, Arijsa Kanjetea, može se zaključiti da će energetske najintenzivniji sektori, kao što su rafinerije nafte, cementare, čeličane i staklare i dalje dobijati 100% dozvola besplatno. Ti sektori će, međutim, biti više pogođeni novom revidiranom metodologijom Komisije vezanom za određivanje repera.

Vezano za određivanje 52 postojeća repera, odnosno merila zagađivanja, Komisija će umesto zastarelih merila, izgraditi nove koristeći podatke iz proizvodnje iz perioda 2013-2017., s tim što će ih ubuduće dopunjavati na svakih pet godina, ukoliko je u tom periodu postignut napredak u efikasnosti od iznad 1%.

Javne konsultacije o redizajnu energetske tržišta

BRISEL - Evropska unija je u sredi otvorila Javne konsultacije o tome kako bi trebalo da izgleda dizajn novog evropskog elektroenergetskog tržišta, takav da zadovolji potrebe i očekivanja potrošača, donese realne benefite od promene nove tehnologije, olakša investicije, posebno u obnovljive izvore i čistu proizvodnju električne energije, kao i da prepozna međuzavisnosti evropskih zemalja članica u oblasti energetske sigurnosti. Model treba da izvuče maksimalnu korist od prekogranične konkurencije o omogući tzv. decentralizovanu proizvodnju električne energije, uključujući za pokrivanje sopstvenih potreba i da podrži stvaranje servisnih kompanija za inovativnu energiju.

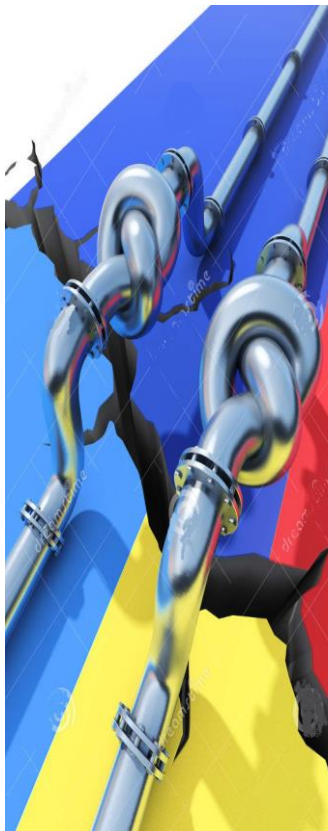

Ključnim energetske infrastrukturnim projektima pomoć od 150 miliona evra

BRISSEL - Države članice EU prihvatile su predlog Evropske komisije da se ključnim transevropskim projektima za energetske infrastrukturu dodeli 150 miliona evra. Većina sredstava odnosi se na projekte u srednjoistočnoj i

jugoistočnoj Evropi i regionu Baltika. Posle poziva na podnošenje predloga u okviru Instrumenta za povezivanje Evrope (CEF), EU programa za finansiranje infrastrukturnih projekata, odabrano je ukupno dvadeset projekata. Oni treba da povećaju pouzdanost snabdevanja energijom i doprinesu okončanju izolovanosti država članica od opšte evropskih energetske mreže.

Šefčovič: Ne prihvatamo zatvaranje snabdevanja gasa preko Ukrajine

BRISSEL - „Ako je namera Rusije da postepeno isušuje pravac transporta prirodnog gasa preko Ukrajine, onda to nije prihvatljivo za Evropsku uniju, jer bi zaista promenilo ravnotežu tržišta gasa u Evropi“, kazao je 15. jula potpredsednik Evropske komisije Maroš Šefčovič. On je u razgovoru sa novinarima pojasnio da je gasni transportni sistem u EU, a posebno u Centralnoj Evropi, dizajniran tako da u potpunosti bude kompatibilan sa snabdevanjem preko Ukrajine. Radi se o najvećoj gasnoj transportnoj ruti za Evropu, radi se o 140 milijardi kubnih metara godišnje“, dodao je Šefčovič, kome je poveren posao realizacije projekta izgradnje evropske energetske unije. *Sputnik*

Reuters: Izuzetno visoka cena zatvaranja pravca preko Ukrajine

LONDON, MOSKVA - Istovremeno *Reuters* objavljuje u sredi „ocene analitičara i izvora iz industrije“ da bi plan Rusije da zatvori transport gasa preko Ukrajine bio izuzetno skup za Gazprom. Pored milijardi dolara potrebnih za izgradnju nove rute preko Turske, agencija navodi da bi ruski gasni kolos morao do 2030. da plaća Slovačkoj i Bugarskoj oko milijardu dolara godišnje na ime tranzita gasa starim pravcem, iako ga ne bi više koristio, jer se na to obavezao ugovorom. Reuters citira „jedan izvor iz Gazproma“ koji kaže da to jeste najveći problem, jer niko ne zna šta da se radi sa slovačkim ugovorom. Slovački Eustream je prošle godine na ime takse za tranzit, prvenstveno ruskog gasa, ostvario prihode od 630 miliona evra. Bugarska je s druge strane naplatila dodatnih 90 miliona evra, pokazuju podaci *Reutersa*.

Grčka DESFA bi mogla pripasti Nemačkoj?

BERLIN, ATINA - Portal *Global Research* obrađuje temu načina na koji bi Grčka morala da popuni "50 milijardi evra vredan račun pod kontrolom EU" u zamenu za obezbeđenje budućeg finansiranja, pa spekuliraju da bi se u toj korpi mogla naći i državna gasna transportna kompanija DESFA, čijih 66% udela je za 400 miliona evra 2013. kupila

azerbejdžanska državna naftno-gasna kompanija SOCAR. Problem za SOCAR je što posao nije mogao da bude realizovan, jer je Evropska komisija pokrenula od prošlog novembra istragu o mogućem neskladu tog posla sa odredbama EU Trećeg energetskeg paketa (iste legistative zbog koje je Rusija morala da odustane od gradnje gasovoda Južni tok). „Verovatnije je da će EU (pod jakim uticajem Nemačke) odlučiti da ovo pitanje ostavi otvorenim. Kako se Grčke sada nalazi pod oštrom kontrolom njenih kreditora, veoma realan rizik postoji da Nemačka (najveći poverilac Atine) dobije direktnu kontrolu na kompanijom DESFA, preko pomenutog privatizacionog fonda. Nagodba koju je Atina sklopila sa EU u zamenu za obezbeđenje finansiranja u visini 80 milijardi dolara predviđa obavezu da se od privatizacije grčkih državnih preduzeća i druge imovine stvori fond od 50 milijardi evra, sa sedištem u Atini, koji će biti jemstvo za otplatu dugova.

Mikrodom koji sam za sebe proizvodi energiju

BRATISLAVA - Slovačka firma „Nice Architects“ kreirala je mobilnu kapsulu za život, koja dobija energiju od vetra i sunca. Ideja je da ekokapsula može biti položena bilo gde na svetu i da će biti pogodna za život i na udaljenim područjima bez osnovne infrastrukture za stanovanje. Svaka ekokapsula se samostalno napaja energijom, zahvaljujući snažnim baterijama, i filtracionom sistemu za vodu. Takođe je jednostavno premeštati kapsulu, jer je relativno mala i ima tek nešto više od 11 kvadrata prostora. Ali, proizvođači tvrde da je sasvim komforna za život dvoje odraslih. Unutra se nalaze krevet,

mala kuhinja, kupatilo i mali radni prostor. Ima i tekuću vodu, tuševu s toplom vodom, i WC. Kapsula ima solarne ćelije, kao i vetrenjaču kojima napaja bateriju, a proizvođači tvrde da se ova futuristička koliba može samostalno koristiti i do godine dana u pustoši. Nije otkriveno još koliko košta jedna takva ekokapsula, ali prve narudžbe najavljuju se već za kraj 2015. godine, sa isporukom u prvoj polovini 2016. *Nezavisne novine*

FBiH: Struja ne poskupljuje

SARAJEVO - Premijer Federacije BiH Fadil Novalić, postigao je u ponedjeljak u Sarajevu sporazum s predstavnicima sedam sindikata radnika uglja i generalnim direktorom Elektroprivrede BiH Elvedinom Grabovicom kojim se definišu brze

mere za dalju konsolidaciju rudnika. Jedna od tačaka Sporazuma definiše i izdvajanje sredstava u visini od 0,01 KM po kilovat satu, počevši od 1.11.2015. godine. Imajući u vidu da u poslovanju elektroprivreda i rudnika postoje velike rezerve, Vlada Federacije BiH smatra da u ovom trenutku nije potrebno povećavati cenu električne energije.

EPCG: Nema konkurencije zbog niske cene struje u Crnoj Gori

PODGORICA - Niska cena električne energije, a ne monopol i nerazdvajanje distribucije od EPCG, glavni je razlog zašto na crnogorskom tržištu nema konkurencije u snabdevanju krajnjih kupaca strujom. To tvrde iz EPCG, komentarišući izjavu predsjednika Odbora Regulatorne agencije za energetiku (RAE) Branislava Prelevića da je nerazdvajanje distribucije od proizvodnje, odnosno integrisani monopol, ključni razlog što nema novih igrača, prenosi **Pobjeda**. Iz Ministarstva ekonomije kažu da je Distribucija, iako formalno još nije pravno izdvojena iz EPCG, spremna da ispuni sve obaveze operatora distributivnog sistema, ukoliko se pojavi bilo koji nezavisni snabdevač na tržištu Crne Gore. "Tržište električne energije formalno je otvoreno u januaru 2009. godine za sve kategorije kupaca izuzev domaćinstava, za koje je otvaranje startovalo 1. januara ove godine. Iako je tržište formalno otvoreno, samo je jedan potrošač, Kombinat aluminijuma, promenio snabdevača. Iz toga je jasno da za pojavu novih snabdjevača postoji barijera, a ona se zove nizak zatečeni nivo cena električne energije, koje reguliše RAE", naveli su iz EPCG. "Naime, cena električne energije je 30 odsto niža od tržišne", objasnili su iz Elektroprivrede. Dodaju da je uslov da tržište električne energije bude konkurentno što skorije usvajanje novog zakona o energetici, usaglašenog sa trećim energetskeg paketom EU. "Sa druge strane, neophodno je identifikovati kategorije kupaca koji ne mogu plaćati tržišnu cenu električne energije i za njih obezbediti odgovarajuće subvencije, a cenu električne energije za ostale kupce osloboditi ograničenja čime se stvaraju uslovi za suštinsko otvaranje tržišta", smatraju u Elektroprivredi.

LNG terminal na Krku - strateški projekat Hrvatske

ZAGREB - Vlada Hrvatske proglasila je prošle nedelje izgradnju terminala za tečni prirodni gas (LNG) na Krku, strateškim investicionim projektom. Vlada ocenjuje da je LNG terminal bitan za ekonomski rast i razvoj Hrvatske, da doprinosi zapošljavanju i ima pozitivan uticaj na okolnu industriju. Projekat je usklađen i sa strateškim dokumentima Evropske unije i Hrvatske, ističu u Vladi. Procenjena vrednost LNG terminala na Krku je 600 miliona evra, a uz gasovode i kompresorske stanice premašuje i milijardu evra. LNG terminal uvršten je i na listu prioriternih za realizaciju Evropske

strategije energetske sigurnosti. U kompaniji LNG Hrvatska očekuju da će izgradnja terminala početi sredinom 2016. godine i da će trajati tri godine. Hrvatska godišnje troši 2,7 milijardi kubnih metara gasa, dok bi kapacitet LNG terminala bio između četiri i šest milijardi kubika. Evropska unija je odobrila 550.000 evra za izradu studije isplativosti, projekta i prateće izveštaje, uz preporuke Zagrebu da se opredeli za plutajući, umesto kopneni terminal. **SeeBiz**